

פרשת נאפסו - אמצעי חקירה פסולים

סגן נאפסו שימש בתפקיד קצין מודיעין ביחידת הקישור ללבנון בשלהי שנות השבעים. ב-4 בינואר 1980 נעצר סגן נאפסו ונחקר בשירות הביטחון הכללי בחשד לעבירות בגידה, ריגול חמור וסיוע לאויב במלחמה, והועמד לדין בפני בית הדין הצבאי המיוחד. לאחר שמיעת הראיות במשפט שהתנהל בדלתיים סגורות, הורשע סגן נאפסו בבגידה ובריגול חמור בגין מסירת ידיעות על צה"ל לאויב - היינו לתושב לבנון שהיה מפקד בכיר בארגון פתח; עוד הורשע סגן נאפסו בעבירות של עזרה לאויב וסיוע לאויב במלחמה, בקשר להפגשתו של תושב אחר מדרום לבנון עם אותו מפקד בכיר בפתח כדי שאותו תושב יבצע משימות של העברת אמצעי לחימה לישראל. סגן נאפסו אף הורשע בעבירות של בגידה וסיוע לאויב במלחמה בגין העברת תיקים ובהם אמצעי לחימה מלבנון לעבר ישראל לבקשת אותו מפקד בכיר.

תחילה, במשפט הזוטא, טען סגן נאפסו כי הודאתו בחקירה נמסרה מפני שהופעלו עליו **אמצעים פסולים** - הפשיטו אותו, מנעו ממנו שעות שינה, איימו עליו כי יעצרו את בני משפחתו והפעילו עליו אמצעי לחץ נוספים. בית הדין המיוחד דחה את טענותיו וקבע כי עדויותיהם של אנשי השב"כ על מהלך החקירה בעניינו היו מהימנות. בתום משפטו, ב-29 ביוני 1982 גזר בית הדין המיוחד על סגן נאפסו 18 שנות מאסר בפועל ועונש של גירוש מן הצבא.

ערעור שהגיש נאפסו על הרשעתו נדון בפני בית הדין הצבאי לערעורים - ונדחה. ביוני 1986 תוקן חוק השיפוט הצבאי והוסף לו סעיף המאפשר הגשת בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית הדין הצבאי לערעורים לבית המשפט העליון. בעקבות זאת הגיש סגן נאפסו בקשת רשות ערעור על הרשעתו. באותם ימים התעוררה סערה ציבורית בעקבות פרשת קו 300 וחקירת מעורבותם של אנשי השב"כ בפרשה. באירועים היה מעורב גם יוסי גינוסר, אשר היה החוקר הראשי של נאפסו. סגן נאפסו טען בבקשתו כי גינוסר בדה ראיות גם בעניינו, כפי שפעל בפרשת קו 300. בעקבות טענתו נערכו בירורים נוספים בתוך השב"כ וממצאיהם הועברו לבדיקת הפרקליט הצבאי הראשי דאז תא"ל אמנון סטרשנוב.

ב-24 במאי 1987 התקיים דיון בעניינו של סגן נאפסו בבית המשפט העליון. הפרקליט הצבאי הראשי תא"ל סטרשנוב והתובע הצבאי הראשי אל"ם אורי שהם הצהירו בבית המשפט כי נתגלו ראיות ועובדות חדשות, שלפיהן יש אמת ברוב טענותיו של נאפסו בקשר ללחצים שהופעלו עליו בחקירתו, ואשר פגעו, לטענתו, ברצונו הטוב והחופשי למסור את הודאותיו. נציגי המדינה הסכימו לביטול הרשעתו של נאפסו במרבית העבירות שבהן הורשע על בסיס הודאותיו בחקירה. על פי הסדר טיעון שנחתם באישור היועץ המשפטי לממשלה הורשע סגן נאפסו, חלף הרשעתו המקורית, בעבירה של חריגה מסמכות עד כדי סיכון ביטחון המדינה, בגין פגישתו עם אדם בכיר בארגון פתח, שהתקיימה מבלי שדיווח עליה לגורמים הממונים עליו. עונשו הופחת ל-24 חודשי מאסר בפועל והוא הורד לדרגת רס"ל (ע"פ 124/87 סגן נאפסו נ' **התובע הצבאי הראשי** (1987)).

בפסק הדין מתחו שופטי בית המשפט העליון ביקורת חריפה על התנהלות חוקרי השב"כ במהלך החקירה, והדגישו כי עדויות השקר שמסרו נטלו מבית הדין הצבאי את "היכולת להכריע בעניינו של סגן נאפסו על יסוד נתוני אמת, ונפגמו מעמדו וכוחו של בית הדין, אשר הולך שולל על-ידי דבריהם של החוקרים".

מ/3/80 **התובע הצבאי הראשי נ' סגן נאפסו**;
פסק הדין ניתן ביום 24 ביוני 1986; אב"ד: אל"ם פרחי;
שופטים: אל"ם הרנוף, סא"ל קרמניצר

ע/202/82 **סגן נאפסו נ' התובע הצבאי הראשי**;
פסק הדין ניתן ביום 29 ביוני 1986; אב"ד: תא"ל זיו;
שופטים: אל"ם שילה; אל"ם רביד

משפט זוטא

כאשר נאשם מודה בחקירתו במעשים המיוחסים לו, מוגשת הודאתו כראיה לבית המשפט במסגרת ההליך המתנהל נגדו. חוקר המשטרה שחקר את הנאשם עשוי להעיד בבית המשפט על אופן מסירת ההודאה, על מנת להגיש אותה לבית המשפט כראיה. הודאתו של נאשם היא ראיה חזקה ומכרעת נגדו.

לעיתים, נאשם שהודה בחקירתו במעשים המיוחסים לו, טוען כי הודאתו בחקירה נגבתה ממנו באמצעים פסולים (כגון אלימות, תחבולה בלתי הוגנת, יצירת לחץ נפשי וכיוצא באלה). אם יכריע בית המשפט כי טענתו נכונה - לא תוכל הודאתו לשמש ראיה במשפטו, כלומר **לא תהיה קבילה כראיה נגדו**.

כאשר נטענת טענה כזו נגד קבלת ההודאה היא מתבררת בבית המשפט במסגרת משפט זוטא. זהו שלב בהליך הפלילי, מעין תת-משפט או משפט קטן ("זוטא" - קטן בארמית), שמטרתו להכריע בשאלה אם ההודאה שמסר הנאשם בחקירה הייתה "חופשית ומרצון" (כנדרש בפקודת הראיות). בתום משפט הזוטא מכריע השופט אם הודאת הנאשם קבילה, אך אינו קובע מה משקלה ביחס לראיות אחרות בתיק. לאחר ההכרעה נמשך ההליך המשפטי בהתאם לתוצאות משפט הזוטא.

פרסומים בתקשורת על הפרשה בתקופת הדיון בעניינו של נאפסו; צילום: הארון תחאוכו